У пошані до піонерів - лицем до молоді!

СВОБОДА ŚVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-5740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVIII. Ч. 145. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 10-го СЕРПНЯ 1971 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 10, 1971 No. 145. VOL. LXXVIII.

ЗАКІНЧИВШИ УСПІШНО СВІЙ ФЕНОМЕНАЛЬНИЙ 12-ДЕННИЙ ЛЕТ НА МІСЯЦЬ І ПРИЧАЛИВШИ ПЕРФЕКТНО В ТОЧНО ВИЗНАЧЕНОМУ ЧАСІ І МІСЦІ, АСТРОНАВТИ СКОТТ, ІРВІН І ВОРДЕН ПРИБУЛИ ВЖЕ ДО ГЮСТОНУ ІЗ СВОЇМ МІСЯЧНИМ ВАНТАЖЕМ.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 9 серпня 1971 р.

В АМЕРИЦІ

БІЛИЙ ДІМ У ВАШИНГТОНІ ВИДАВ вказівку, щоб керівники всіх департаментів стримувались від промоцій, а отже і від підвищення заробітної платні для своїх службовців. Для Уряду нині працює один мільйон 200 тисяч службовців. Така вказівка має послужити зменшенню видатків, а також зразком - стандартом для приватної індустрії.

У МІСЯЦІ ЛИПНІ ЗБІЛЬШИЛАСЬ кількість безробітних у ЗСА. Середня висота безробіття сягала минулого місяця 5.8 відсотка всієї робочої сили в країні. У червні ц. р. безробіття сягало тільки 5.6%.

НЮЙОРКСЬКА СТЕЙТОВА ЛЬОТЕРІЯ МАЛО не збанкротувала за перші два роки свого існування. Переживши кризу, вона приносить тепер за рік кругло 30 мільйонів долярів прибутку. Ці гроші йдуть на різні потреби міста, яке без такої допомоги мусіло б збільшувати податки. Зрушення сталось після того, як були заведені спеціяльні тиражі, завдяки яким один з виграшів дає власникові мільйон долярів, а другий — щорічну виплату по 25 000 долярів до кінця життя.

МІЖ 13 МОЖЛИВИМИ КАНДИДАТАМИ НА президентські вибори в 1972 році сенатори Едвард Кеннеді з Массачусетсу і Едмунд Москі з Мейну ведуть перед, між іншими демократичними кандидатами. Обидва вони, Кеннеді і Москі, дістали по 22 відсотки голосів у анкеті, яку провів дослідний Інститут Ґеллупа. У квітні минулого року сенатор Кеннеді мав на 8% голосів більше, ніж сенатор Москі. Однак, ні один із цих сенаторів не виставив ще офіційно своєї кандидатури на президентські вибори від Демократичної партії. Формально від неї зголошений тільки сенатор - демократ із Південної Дакоти Джордж МекҐоверн.

У ВАШИНГТОНІ ВІДБУЛОСЯ ЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ урядової Ради в справах природного оточення й ресурсів. У звіті було сказано, що треба великих коштів на боротьбу проти занечищення повітря й води, але „американська економіка може здобутись на таке зусилля".

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛУПА СТВЕРДЖУЄ, на підставі найновіших опитувань, що в ЗСА зростає кількість людей, які голосували б за жінку — кандидата в президенти країни, коли б така виявила всі потрібні для цього кваліфікації. У 1969 році за таку жіночу кандидатуру в президенти були нібито 56% виборців — себто тих, що їх опитували, а в цьому році таких уже є 66%.

ЯКРАЗ ПЕРЕД ТИМ, ЯК КОНҐРЕС ПІШОВ на одномісячну відпустку, в Сенаті було схвалено законопроєкт про допомогу високому шкільництву, як коледжам, так і студентам. За цим законопроєктом, система вищої освіти в Америці мала б дістати 16 більйонів долярів, найбільшу допомогу за увесь час існування ЗСА, як держави.

У СВІТІ

У МОСКВІ ЗАКІНЧИЛАСЬ 5-денна конференція совєтських і американських фахівців космічних дослідів. Американська делеґація репрезентувала Американську Адміністрацію Крайової Аеронавтики і Космосу, а совєтськака — Совєтську Академію Наук. Головними речниками були Джордж М. Лов від ЗСА і президент Совєтської Академії Наук Мстислав Келдіш. Прийнято низку рекомендацій, але публічно їх не виявлено.

БРИТАНІЯ ПРИШЛЕ додаткових 1.800 вояків до Північної Ірляндії, збільшивши стаціоновані там свої війська до 12.000. Сталось це після того, як північно - ірляндський прем'єр Браєн Фолкнер поїхав до Лондону просити британського прем'єра Едварда Гіта дальшої допомоги у присмирюванні безперервних заворушень на тлі ворожнечі між протестантською більшістю та католицькою меншістю населення.

В АТЕНАХ У ГРЕЦІЇ ЗАКІНЧИВСЯ процес перед 5-тичленним трибуналом проти 25-ох греків, оскаржених у протидержавній діяльності. 18-ох підсудних звільнили, а решті дали менші кари, ніж можна було сподіватися. Головного оскарженого, 39-річного робітника Ніколяоса Кумундуроса, який признався, що він комуніст, засудили за друкування і поширювання протирежимових летючок на 3 роки в'язниці.

В ЄГИПТІ АРЕШТУВАЛИ президента Соціялістичного Інституту Єгипту, Ібрагіма Садуддіна, та наклали домашній арешт на політичного діяча Халеда Мохеддіна за їх тісні зв'язки з комуністами.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД ВИДАВ 14-тисторінкове ділове звідомлення про „Американський критицизм супроти Японії". Наведено там докладні дані про скарги американських урядових і господарських кіл на надто великий експорт до Америки японських текстильних виробів та невдоволення військових кіл ЗСА з приводу замалого озброєння Японії.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН У ТАНТ ПОВІДОМИВ, що в Женеві створено окрему „діючу групу", через яку йтиме вся міжнародна допомога населенню Східного Пакістану, якому грозить голод та яке переживає важке лихоліття внаслідку режиму терору, що його завела західньо - пакістанська армія у здавлюванні автономного руху бенґальців.

ІЗРАЇЛЬ ПРОДУКУЄ власні ракети за зразком совєтських „катюш": ті совєтські ракети разом з їхніми викидням ізраїльці захопили були в червневій війні проти арабів у 1967 році.

У В'ЄТНАМСЬКІЙ ВІЙНІ ЗСА ВТРАТИЛИ від 1961 року 7.894 літаки різних типів.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ МАЮТЬ завести кару смерти на продавців наркотиків. Такий законопроєкт прийде на розгляд нового тамошнього парляменту, який вийде з виборів 29 серпня ц. р.

Гюстон. — Астронавти із залоги „Аполло-15" — полковник Дейвід Р. Скотт, підполк. Джеймс Б. Ірвін і майор летунства Алфред М. Ворден, прибули сюди в неділю 8 серпня ц. р. літаком з Гаваїв після успішного закінчення свого феноменального 12 - денного лету на Місяць і перфектного й точного щодо мінути причалення на водах Тихого океану в суботу, 7 серпня о год. 4:46 по полудні літнього східнього часу. До Гюстону, де їх вітали оваційно їхні родини разом із керівниками і працівниками космічного центру, вони привезли із собою свій дорогоцінний вантаж — здобуті і зібрані на Місяці зразки місячної кори, грунту й каміння.

Причалення астронавтів із їхнім космічним кораблем „Аполло-15" відбулося в точно визначеному часі і за передбаченим пляном на водах Тихого океану на яких 333 милі на північ від Гаваїв, де на них чекав літаконосець „Окінава" із гелікоптерами й окремою командою фроґменів, допоміжних в „заякоренні" командної кабіни „Аполло-15" на водах океану і в завантаженні астронавтів на гелікоптери, які й перевезли їх на поклад корабля. Прибулих на корабель привітали тепло й оваційно представники командування американської фльоти на водах Тихого океану, репрезентанти космічної програми та капітан і залога корабля. Після відмовлення військовим капеляном молитви подяки за успішний лет і поворот астронавтів і кількох промов промовляли також астронавти, підкреслюючи значення свого лету і переведених ними геологічних розслідувань Місяця. Причалення „Аполло - 15" на води океану відбулося з допомогою трьох парашутів, не зважаючи й на те, що під час причалювання до Землі один із цих парашутів не розвинувся.

Після привітання на „Окінаві" астронавтів перевезли із частиною їхнього вантажу — ваги яких сто фунтів — спочатку на Гаваї і звідти вже літаком до Гюстону; другу частину вантажу — яких 75 фунтів — відіслано літаком безпосередньо із „Окінави" до Гюстону, де науковці почали негайно досліджування зібраних астронавтами матеріялів. Повернулі із теперішнього лету на Місяць астронавти із залоги „Аполло - 15" не мусіли перебувати так, як учасники попередніх летів, тритижневого ізоляційного періоду, потрібного для встановлення, чи не привезли вони якихось місячних „бактерій". Скотт, Ірвін і Ворден могли зараз же після прибуття на корабель зустрітися безпосередньо з людьми і після приїзду до Гюстону із своїми жінками і дітьми.

Феноменальний 12 - денний лет і 3 - денне перебування на Місяці астронавтів із залоги „Аполло - 15" викликали широкий відгомін і захоплення не лише в ЗСА, але і в усьому світі. Керівники космічної програми визначили лет „Аполло - 12" як „найвидатніші години людства в ділянці експлорації". Не зважаючи на те, що місія астронавтів була дуже успішна і що вони провели багато важливих наукових дослідів, керівництво космічних дослідів не резиґнує із запляновних чергових летів нових космічних кораблів „Аполло" 16 і 17.

Скомпонована астронавтами Скоттом, Ірвіном і Ворденом відзнака „Аполло-15" із зображенням місячної поверхні в околиці їхнього причалення, що її визначають на картах Місяця, як Гедлі - Аппенін. Виконана ця відзнака в червоному, білому і синьому кольорах.

Губернатор Алабами Джордж Воллес хоче знову кандидувати на Президента

Монтґомері, Алабама. — Губернатор Алабами Джордж Ц. Воллес, безуспішний кандидат на Президента ЗСА в 1968 році заявив, що він рішився кандидувати знову у виборах 1972 року і вірить, що він здобуде перемогу. У виборах 1968 року, Воллес, як репрезентант третьої партії, чемпіон збільшення прав держави в національному житті і прихильник расової сеґреґації, здобув був десять мільйонів голосів. Воллес вірить, що в теперішній ситуації, коли немає виглядів на основну зміну політики республіканської і демократичної партій, він має всі шанси здобути перемогу і стати Президентом ЗСА. У своєму пресовому інтерв'ю, що його Воллес відбув у четвер 5 серпня ц. р. у стейтовому капітолі, він критикував гостро політику президента Р. Ніксона, зокрема заповіджену ним поїздку до комуністичного Китаю, визначаючи її, як „велику помилку" і порівнюючи її до поїздки британського прем'єра Чемберлена на зустріч з Гітлером у Мюнхені в 1938 році.

Громико прибув до Індії, підтримуючи її проти Пакістану

Ню Делі. — В минулу неділю 8 серпня прилетів до столиці Індії Ню Делі спеціяльним літаком совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико, заманіфестувавши цим несподіваним приїздом підтримку збоку Совєтського Союзу для Індії в її гострому спорі з Пакістаном з приводу брутальних репресій, застосованих західньо-пакістанським військом проти східніх пакістанців, здебільша бенґальців. Понад 7 мільйонів бенґальців втекли до Індії, створивши для неї дуже поважну господарську й суспільно-політичну ситуацію. Відносини між Індією і Пакістаном погіршились настільки, що з обох сторін впали погрози війною. Пакістан звернувся за допомогою до Комуністичного Китаю, а Індія до СССР. Американсько-індійські відносини також дуже попсувались власне внаслідку достав зброї, які ЗСА висилають Пакістанові. Президент Ніксон висловився проти припинення тієї допомоги Пакістанові, як цього вимагає Конґрес. Відвідини Громика в Індії передбачені на кілька днів. Щойно на середу 11 ц. м. обіцяно проголошення спільного комунікату. Громика привітав на летовищі індійський міністер закордонних справ Сваран Сінь. На понеділок 9 серпня заповіджено конференцію Громика з індійським прем'єром Індірою Ґанді. За всією вірогідністю, предметом нарад буде не тільки індійсько-пакістанський конфлікт, алі й американсько-китайське наближення. Американські коментатори припускають, що Совєти все ж не бажають собі тієї нової війни і тому Громико впливатиме на індійських лідерів заспокійливо.

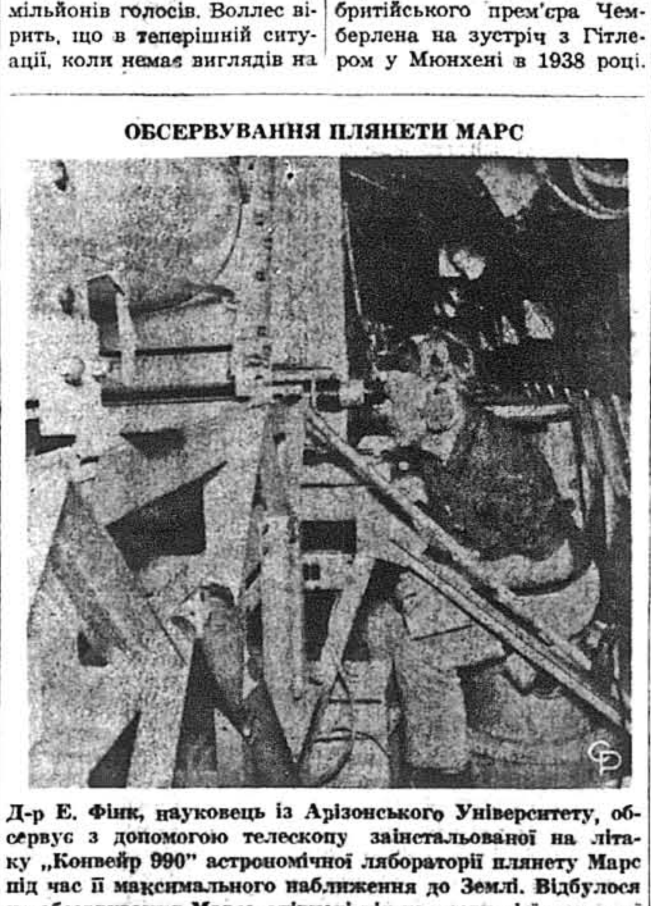
У Судані продовжують арештувати комуністів — від'їздять „дорадники" СССР

Хартум. — Офіційно повідомлено, що арештовано понад 700 дальших членів суданської комуністичної партії. Дотепер уряд признався, що арештовано 1.400 комуністів, але загально вважають, що їх число було яких 2.000. Деяких звільнено, після того, як вони доказали, що не мали нічого спільного із невдачною спробою державного перевороту з 19 липня ц. р. Уряд признав розстріляння або повішення „тільки" 14-ох військовиків і цивільних, між ними голови компартії Мохаммада Абдель Халіка. Загал населення прийняв із вдоволенням репресії уряду проти комуністів, вважаючи комунізм за ворога: 14-мільйонове населення Судану майже поголовно мусульманське, вірне іслямізмові й відкидає комунізм з його атеїзмом. Теперішній президент Ґаафар аль-Німейрі мав у своєму уряді шістьох комуністів, але всіх їх звільнив та виарештував, або присудив до домашнього арешту. У зв'язку з отим антикомуністичним курсом близько дві тисячі совєтських інструкторів і технічно-господарських дорадників бояться показуватися на вулицях і сидять дома. 150 москалів відлетіли з кінцем минулого тижня до Москви, маючи з собою 50 великих скринь.

Ізраїль хоче дістати від Америки ракети на середню віддаль

Єрусалим. — Ізраїльські лідери висунули в розмовах з асистентом державного секретаря для близько-східніх справ Джозефом Сіско в минулому тижні бажання закупна в Америці ракет „Ленс" з засягом на 50 миль, з великою акуратністю поцілу та багаточленними „головками". Але ця ракета не є ще передана американським збройним силам і тому продаж її закордонові перечив би звичаєві всіх держав. Ізраїльські військові кола вважають, що така ракета ґарантувала б безпеку проти совєтських протилетунських ракет, бо ракетами „Ленс" можна б знищити всі становища совєтських ракет, розташованих по західньому боці Суезького каналу. Хоча ізраїльський уряд намагається зберігати в повній тайні розмови з Джозефом Сіско, проте, західні кореспонденти в Ізраїлі твердять, що Сіско, стараючися довести до порозуміння в справі відкриття Суезького каналу, пропонував, щоб Ізраїль відтягнув свої війська від Суезького каналу спершу на 6-7 миль, дозволивши Єгиптові ввести туди „символічне" своє військове з'єднання, а після того ізраїльці відтяглись би на дальших 20 миль і звільнену від них територію зайняло б міжнародне військо Об'єднаних Націй. Єгипетський президент Анвар Садат заявив, що Суезький канал повинен бути відкритий до кінця цього року, при чому було б проголошене 6-тимісячне перемир'я. Якщо в тому часі Г. Гомфрі із Міннесоти, девальвація долара, щоб оминути таким чином постійного дефіциту в платничому балансі З'єднаних Стейтів Америки

ОБСЕРВУВАННЯ ПЛЯНЕТИ МАРС

Д-р Е. Фінк, науковець із Арізонського Університету, обсервує з допомогою телескопу заінстальованої на літаку „Конвейр 990" астрономічної лябораторії плянету Марс під час її максимального наближення до Землі. Відбулося це обсервування Марса опівночі під час лету цієї „летючої лябораторії" над Гаваями".

Кудірка заявив, що Росія не є його батьківщиною

Москва. — Верховний Суд Литовської ССР засудив литовського радіотехніка Сімаса Кудірку за спробу втечі до ЗСА на 10 років таборів. Сімас Кудірка працював радистом на кораблі „Совєтська Литва" і перескочив у океані на американський катер „Віджілент". З катера після 10 годин втікача було видано в руки російським матросам, котрі його били на очах американців. На суді, як повідомили з достовірних джерел з Литви, С. Кудірка відмовився від совєтського правника-адвоката і промовляв сам впродовж чотирьох годин. Він сказав, що замолоду не пішов до Литовської Повстанської антикомуністичної Армії, бо мав страх. Але згодом він тільки й плянував втечу з СССР, де росіяни панують над усіми, а його батьківщина Литва спинилась у трагічному становищі поневоленого народу. Підсудний заявив, що він не зрадив Росії, бо Росія не є його батьківщиною. Сімас Кудірка, якому тепер 42 роки, сказав на суді, що хотів залишитися й виконувати будь-яку працю в ЗСА і забрати туди родину, або ж допомагати їй з Америки. Він сказав також, що звичайні американські матроси на катері відносились до нього дуже полюдяному, дали йому теплий одяг тощо, але офіцери дістали наказ видати його в руки росіян. С. Кудірка заявив, що він пішов на службу до фльоти, щоб уникнути національної дискримінації вдома, в Литві, і „забути про трагедію мого народу".

Справу целібату будуть розглядати на Синоді католицьких єпископів у Римі

Рим. — Монсіньйор Еміліо Коляджованні, який з доручення Конґреґації для доктрини віри досліджував справу відходу від Католицької Церкви її духовників, склав 300-сторінкове звідомлення, яке буде одним із предметів розгляду на Синоді католицьких єпископів, що пічнеться в Римі 30 вересня ц. р. За тим звідомленням 13.000 католицьких духовників покинуло священичий стан від 1939 року, при чому цей процес значно зріс від 1964 року. В одному 1968 році покинуло духовний стан 1.906 духовників, а в перших трьох місяцях 1969 року — 1,141. У 1960 р. один духовник обслуговував кругло 1,250 вірних, а в 1969 вже 1,417. Тому, що зі зростом загального населення світу зростає й число католиків, яке в останньому десятирічі збільшилось на кругло один мільйон, то справа нових кадрів духовенства стала одною з найважливіших проблем Церкви. Єпископ Коляджованні передбачує, що в найближчих 5-ох роках покине Католицьку Церкву дальших кругло 20.000 духовників. Велика більшість таких духовників подають за причину — обов'язковий целібат, але згаданий духовник вважає, що сутньою причиною є взагалі більший вплив світського життя на духовенство. Папа Павло VI заявився проти скасування обов'язкового целібату. Проте ця справа напевне буде предметом розгляду Синоду єпископів у Римі.

Конґресова підкомісія пропонує девальвацію американського доляра

Вашинґтон. — Об'єднана Конґресова Комісія для справ міжнародної виміни і платностей виступила в опублікованому нею звідомленні із пропозицією проведення девальвації американського доляра, який — згідно з опінією підкомісії — „переоцінений" у взаєминах з іншими валютами. Одиноким виходом із кризової долярової ситуації є, на думку членів підкомісії, що її очолює демократичний конґресмен Генрі С. Ройсс із Висконсину і в склад якої входить також сенатор Гюберт вважають, що проведення девальвації збільшить можливості створення нових місць праці у ЗСА, буде стимулювати американський експорт, збільшить кошти імпорту до ЗСА, сповільнить американські інвестиції за кордоном і притягне чужі інвестиції на американський терен, в американський акційний і бондовий ринок і в американські підприємства. Уряд през. Ніксона зокрема Департамент Скарбниці поставився дуже критично до цих пропозицій підкомісії, заявляючи, що вони не були схвалені всіми її членами і є тільки приватною думкою частини членів підкомісії. Республіканські члени підкомісії висловили своє непогодження із опублікованою пропозицією.

УКРАЇНСЬКИЙ СТАТИСТИЧНИЙ ЗБІРНИК В КАНАДІ

Група українських науковців при історичному відділі Оттавського університету підготовляє український статистичний збірник Канади, який повинен вийти з друку не пізніше як в 1974 році.

Над збірником працюють: сенатор Павло Юзик (керівник), д-р В. Даркович, д-р В. Заячковський, д-р І. Войчишин, Р. Шульгин, Б. Мигаль та інші. Дорадниками є: д-р В. Кисілевський, п-і А. Подолюк і проф. І. Романюк.

Дослідники підкреслюють, що збірник буде суто статистичний, маючи на меті зібрати дані для дальшого вивчення українського суспільства в Канаді. Такий збірник буде цінним джерелом для соціяльних аналіз, для урядових потреб і т. д.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Тріюмф людини

Подорож астронавтів із залоги космічного корабля „Аполло-15" від їхнього вилету 26-го липня, висадки на поверхні Місяця та триденні досліди тієї плянети аж до щасливого повороту минулої суботи, 7-го серпня, це один великий і досі нічим не перевершений тріюмф людини — її ума, знання і винахідливости та невпинного бажання і змагання відкривати, пізнавати й опановувати нові світи.

Що досягнула і що доказує експедиція „Аполло-15"? Астронавти Дейвід Р. Скотт і Джеймс Б. Ірвін своєю висадкою на одному з найбільш трудних і небезпечних теренів Місяця, як і своїм триденним перебуванням та досліджуванням місячної поверхні, віддалюючись на цілі милі своїм електромобілем від своєї місячної модулі без будь-якого труду і ускладнень, доказали, що людина може перебувати й жити поза своєю власною плянетою - Землею. Вони доказали, що технічно можливо устаткувати людину так, що вона могла б перебувати в космічному обширі чи на іншій плянеті не тільки цілими днями, але й місяцями чи навіть роками. Вже цей факт відкриває перед людиною можливість подорожувати та досліджувати інші, ще більш віддалені плянети.

Експедиція і щасливий поворот „Аполло-15" принесли справжнє жниво для науковців, дальші досліди яких над привезеними майже 170 фунтами місячного каміння та піску, як і їхні задокументовані фільмами і фотографією спостереження можуть доосновно змінити дотеперішні погляди на формування не тільки Місяця, але й Сонця та всієї його системи.

В американській програмі космічних дослідів передбачено ще дві дальші експедиції на Місяць. Досі ще не повідомлено про конкретні цілі тих двох експедицій, одна з яких мала б відбутися вже в березні наступного року, але вони цілком певно використають набутий досвід дотеперішніми експедиціями та пороблять нові досліди і нові відкриття, що не будуть обмежуватися до самої поверхні відомого вже Місяця. Можна здогадуватись і припускати, що ці дві майбутні експедиції на Місяць будуть уже конкретною підготовою відвідин людини на інших плянетах.

Людина справді тріюмфує в космічних просторах. Треба б тільки висловити побажання, щоб вона затріюмфувала і на Землі поборюванням недуг, недостач, соціяльних та інших несправедливостей та щоб нарешті наша власна плянета перестала бути „долиною сліз і горя". Це був би найбільший тріюмф людини.

Передвиборчі маневри

До президентських виборів у 1972 році ще 14 місяців, але вже кілька потенціяльних кандидатів відкрили свої передвиборчі бюра і роз'їздять з промовами по всій країні. Формально тільки два діячі проголосили свої кандидатури: республіканський конгресмен з Каліфорнії Пол МекКлоскі і демократичний сенатор з Савт Дакоти Джордж МекҐоверн. Обидва цим подібні, що ні один із них не має шансів вигри. Пол МекКлоскі є однопартійцем президента Ніксона і так, як Ніксон, є каліфорнійцем, проте раз-ураз критикує Ніксона за його внутрішню і закордонну політику, будучи на Заході Америки „Джаном Ліндзі американського Сходу". Джордж МекҐоверн є, за загальним стверджуванням, „людиною родини Кеннеді" і автоматично відпав би, як би свою кандидатуру зголосив Едвард Кеннеді, демократичний сенатор з Мессачузетс.

Все ж, найбільші шанси отримати від конвенції Демократичної партії номінацію на президентського кандидата має сенатор Едмунд Москі з Мейну, демократичний кандидат на віце - президента в останніх виборах, який тоді своїми виступами зробив собі ім'я на загальнокрайову міру. Поруч із ним поважні шанси на отримання такої номінації має сенатор Генрі Джексон, демократ зі стейту Вашингтону, „найправіший" між демократами, постійний оборонець становища Пентагону в сенатській Комісії військових справ. Деякі коментатори вважають, що загальна політична атмосфера в Америці пішла настільки „направо", що власне такий „правий" демократичний кандидат мав би шанси вигри проти Ричарда Ніксона. Сенатор Герольд Юз, демократ з Айови, саме відкликав свою кандидатуру.

Ввесь той виборчий вітер демократів не стосується Республіканської партії, яка вірить, що Ричард Ніксон таки буде переобраним, — що проте не є річчю цілком певною і залежить тільки від ситуації, яка буде в Америці й у світі осінню 1972 року.

НАЙБІЛЬША ПОДІЯ ПАРИЗЬКОГО ЛІТА

Париж. — вичайно половина липня позначується в Парижі повним огірковим сезоном, хай і не таким, як половина серпня. Цього року, не зважаючи на те, що на вакації виїхало в липні більше людей, як звичайно, про огірковий сезон, тобто про брак тем — ніяк говорити не можна.

Почати б від погоди. Після холодної й винятково дощової весни, над Парижем від початку липня стоїть незвичайна спека, яку щойно в другій половині місяця почали охолоджувати свіжі ночі. У липні вибух фінансовий скандал, який розкрив широку спекуляцію на ощадностях, у яку замішаний і депутат урядової більшости в парляменті.

З арабських країн, за життям яких — по давній традиції — Париж слідкує дуже пильно, надходять щоденно небуденні вістки: в Марокко не вдався переворот, не пощастив комуністичний переворот і в Судані, у Йорданії король зліквідував палестинські боївки, пролив черговий раз арабську кров і ледве чи цим узяв настільки положення в руки, щоб рівноважити одіюм, яке стягнув на себе збоку усіх мусульманських країн.

Теми ці широко коментує преса, радіо, телевізія і навіть вагітні жінки, що, як звичайно, парадують по вулицях, відклавши вакаційний свій виїзд на після породів. Та усе це прикриває „американська бомба", якою є заява през. Ніксона про його згоду на подорож до Пекіну.

Ця подія світового значення має окремий відгук у Франції. Вже хоч би тому, що Франція давно зірвала зносини з Формозою і нав'язала дипломатичні стосунки з червоним Китаєм. У свій час було довкола цього багато галасу, були гострі закиди вбік де Ґолля, який став на становищі, що всякий режим — справа переходова, у відносинах між народами грає ролю національний та державний інтерес. Пресова й усяка інша дискусія на цю тему часто цитує цю поставу де Ґолля, пригадуючи й Маркса, який казав, що найбільшою константою історії є — безнастанна зміна...

До дискусії, зі зрозумілих причин — щоб не мішатися у делікатні справи з будь - яким зобов'язанням, — притягнено в першу чергу спеціялістів, які не займають сьогодні офіційних становищ. Між ними на першому місці — М. Кув де Мюрвіль, міністер закордонних справ де Ґолля. І не лише він, але майже всі розцінюють цю зміну в американській політиці у відношенні до червоного Китаю позитивно.

Французька опінія вважає, що годі було ЗСА далі іґнорувати потугу в 750 мільйонів населення. Годі було Вашинґтонові далі залишатися в імпасі не лише В'єтнамської війни (це справа — безперечно — не найбільша), але в імпасі розв'язки цілого ряду проблем Азії, що їх не розв'язати без такої чи іншої дискусії з Пейпінґом.

Багато уваги присвячує преса моральному бокові справи. Безперечно, не просто полагодити справу Формози. Але питання ідеології — хіба воно існує реально? Чим московський комунізм кращий від китайського? Чим югославський кращий? Або польський чи румунський? Адже ці країни розіграє західня дипломатія без спеціяльного успіху вже давно, чому ж не грати з найбільшою потугою між червоними?

А. Фонтане на сторінках „Лє Монд" йде доволі далеко в аналізі морального боку справи. Він стверджує, що Ніксонові не було легко зважитись на цей крок саме з моральних причин, бо понад 20 років він у великій мірі був прапором антикомунізму. Але — не менш важко було з ідеологічної точки зору поступитися і червоним китайцям, які висували ЗСА на перше місце в ряді запеклих ворогів, з якими не може бути згоди, зокрема від часу інтервенції ЗСА в Індокитаю. Нормально, каже Фонтане, що ці поступки викликатимуть можливість дальших: один одному платитиме за них ціну. Яку — годі зараз вгадувати.

Розглядаючи далі моральний бік справи, „Лє Монд" погоджується, що принцип ставлення державних інтересів понад ідеологічні й моральні — сам в собі неморальний. Але у сьогоднішній ситуації, про яку мова, є моральний момент: згода Китаю на порозуміння із ЗСА так чи інакше спрямована проти Москви і це основна відплата за окупацію Чехо-Словаччини.

„Прага і Пекін" — це зіставлення дуже часто повторюється у французьких коментарях. Збройні зудари на Уссурі чи в Туркестані — події другорядного значення. Першорядне значення має т. зв. доктрина Брежнєва, згідно з якою Москва мала б „право" інтервеніювати у кожній „соціялістичній" країні, а логічно — й у червоному Китаї. При цій нагоді коментатори пригадують, що й різні компартії вільного світу ще й сьогодні відмовляються леґалізувати окупацію Чехо - Словаччини, власне виходячи із „логіки" доктрини Брежнєва. Вислідом її вважають французи поїздку Чаушеску до Пекіну, поїздку туди ж міністра закордонних справ Югославії, яку ще так недавно Китай трактував „найнебезпечнішим ревізіоністом", виміну амбасадорами між Београдом та Тіраною тощо.

Французькі політики трактують справу і в міжнародній площині. Найперше вважають, що можливе нав'язання зносин між Вашинґтоном та Пекіном відкриє червоному Китаєві двері до ОН. Це означатиме усунення представника Формози, але тут ніхто ніякої розв'язки не пропонує. Пелена сромливої мовчанки вистачає, бож реалізм — основа основ всякої політики.

Зв'язок між ЗСА і Китаєм, на думку французьких політиків, леґалізуватиме геґемонію трьох потуг і піднесе Японію до ролі четвертої. А в такій комбінації „все можливе", як висловився Кув де Мюрвіль. Можлива всяка дискусія над справами Азії, від господарських до політичних та військових.

Французи не вважають, що „виграє" лише Китай і комунізм. Напевно пробним каменем нав'язання зносин між ЗСА та Китаєм буде справа В'єтнаму. Тут годі щось Вашинґтонові виграти, крім прикриття неминучого відтягнення. Але й Китай не все виграє: малі азійські народи не з ентузіязмом прийматимуть зговорювання Ки-

(Закінчення на стор. 3-й)

УКРАЇНОЗНАВСТВО В УНІВЕРСИТЕТАХ

З напливом хвилі українських імігрантів до З'єднаних Стейтів поведено наступ проти непоінформованости чи фальшивої поінформованости американського суспільства про Україну, її історію та всю її проблематику. Збільшилось число англомовної літератури про Україну, з двотомовою Енциклопедією, виданою Українським Народним Союзом, яка викликує заздрість і подив багатьох національних груп в Америці. Щораз зростає число професорів і викладачів - українців в університетах і коледжах і щораз більше між ними таких, які мають відвагу й хист ставати амбасадорами української правди в своїх наукових станицях. І міжнародна ситуація, хоч як неприхильна для українського державного визволення, все ж сприяє зростові зацікавлення Україною, як тією складовою частиною Совєтського Союзу, що спричиняє найбільший клопіт його кремлівським володарям.

Всі ці й інші причини складаються на те, що в Гарвардському університеті твориться Осередок Українських Студій, а в цілому ряді інших американських університетів і коледжів уладжують курси українознавчих предметів, слухачі яких отримують „кредити", потрібні для закінчення студій. Такі курси з-правила постають внаслідку ініціятиви українських професорів чи студентів та їх скоординованих заходів. Передумовою створення й існування таких курсів є власне відповідна кількість слухачів та наявність викладачів. Буває, що деякі високі школи легковажно ставляться до українiстики і відповідні заходи студентів не мають успіху, як ось у Гантер-коледжі в Ню Йорку. Але й буває, що президенти й декани високих шкіл охоче йдуть назустріч українцям, а самі українські студенти загирюють таки власну рідну справу. Коли створено курси української літератури в одному з найкращих університетів — Пенсилвенійському у Філядельфії, то тамошня українка - професор мала величезні труднощі з шуканням слухачів для свого курсу, дармащо Українська Студентська Громада одна з кращих. Недавно була у „Свободі" вістка, що на 5-тижневому курсі історії в коледжі св. Петра у Джерзі Сиіті, що його вів молодий український професор - історик, було 26 студентів, але з них тільки 9 українців, на яких 50-ох українців у тому коледжі. У великому Рутгерському університеті в Нюарку три тамошні українські професори подбали за відкриття трьох триступеневих курсів славістики з значним включенням україністики. Здавалося, що це будуть постійні і тривкі курси, бо первісну петицію підписало аж 80 студентів, при чому на перший курс української мови записалось 15 українців. Але цього літа вже тільки два українські студенти записалися на осінній елементарний курс української мови і тільки чотири вписались на середній курс україністики. Внаслідку, цим курсам загрожує кінець.

Це страшенне сумне і прикре явище. Коли з одного боку маємо докази активізації українського студентства з добрими і недобрими сторінками молодечого ентузіязму, то поруч бачимо такі прояви байдужности, які межують з неґацією українства. Від українців - студентів високих шкіл, де встановлено курси українознавчих наук, не вимагається ніякої жертви, не вимагається ніякої праці з будь-якою витратою їхнього часу, грошей чи енергії. За свою участь на курсах україністики чи славістики вони отримують потрібні їм кредити і отримують відомості, що можуть їм стати у пригоді в дальших студіях та, після закінчення їх, в отриманні кращої праці. Коли вони нехтують одним і другим, вони доказують цим не тільки нехіть пізнати мову, історію й літературу своїх батьків і дідів, але й дуже примітивний підхід до власної майбутности.

Така поведінка українських студентів в коледжах і університетах у відношенні до тамошніх курсів українознавчих наук шкодить їм самим і шкодить цілій українській справі. Ці студенти-українці не здають собі справи, що своєю відсутністю в залях навчання українознавства виробляють у членів факультету даної високої школи дуже негарну думку про все українство, про вартість цілої української громади в Америці. Як можна вимагати від інших, щоб вони шанували нас, коли ми саме не вміємо пошанувати своє,! Тому однаково батьки, як і студентські громади, студентські журнали й ширші молодечі організації повинні повести кампанію — з заохотою до участи в університетських курсах українознавства.

і. к-н

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редаґує інж. Лев Яцкевич

4-РОВИМІРНИЙ СВІТ АЛЬБЕРТА АЙНШТАЙНА

Багато тисяч літ люди жили щасливо в тім святім переконанні, що земля є осередком світу, що довкруги неї все крутиться та для якої світить сонце, місяць і зорі.

Щойно Коперник здетронізував нашу плянету з її панівної ролі у всесвіті, а Ґалілей поставив її на самім окраєчку нашої зоряної батьківщини — ґалактики. По Ґалілею прийшов англійський самоук Ізаак Ньютон, що навчив нас законів механіки та створив модель всесвіту, на основі якого професори університетів вчили своїх студентів з певною дозою гордости, що мовляв, Гомо Сапієнс збагнув уже тайну вселенної та відкрив закони, на основі яких срібні зорі, плянети та місяці кружляють в 3-вимірнім просторі нашої ґалактики.

І нагло в те спокійне та самопевне плесо 19-го сторіччя вкинув хтось камінець та сколихнув його. Тим ворохобником виявився скромний 26-річний інженер швайцарського патентованого уряду, Альберт Айнштайн, а цим каменем стала його маленька публікація „Теорія особливої відносности", що побачила світ в 1905-ім році.

З початку на цю публікацію науковий світ не звернув більшої уваги, може тому, що його теорія була за революційна, а його рівняння відмінні від ньютонівських.

У висліді поширилися несправедлива леґенда, що лише декілька людей на світі розуміє його теорію відносности. А в Німеччині якийсь дотепний віршороб написав на цю тему навіть з'їдливий вірш, пов'язавши його теорію з віршами поетеси Ґертруди Штайн та різьбами Якова Епштайна:

Є чудесна родина з
найменням на Айн,
Яків Еп, Альберт Айн і
Ґертруда фон Штайн —
Ґерти вірш не бере, Епа
різьби до де,
А чи Айна без водки
наш брат розбере?

Наведений вірш про нерозбериху його теорій, правду кажучи, робив кривду д-р Альбертові Айнштайнові, бо краса поезії Ґертруди Штайн, чи мистецька вартість різьби Якова Епштайна є справою індивідуального смаку, але вартість теорій Айнштайна (пишемо теорій, бо в 1916 р. він опублікував свою нову теорію відносности п.з. „Загальна теорія відносности"). Є непроминучого значення та являється найбільшим індивідуальним досягненням людського ума 20-го сторіччя, що впроваджує нову концепцію часо-простору та нову концепцію ґравітації, основаної на Ріманівській геометрії.

В році 1879, коли в домі жидівського продавця хемікалій в місті Ульмі, в Німеччині, народилася квола дитина, яку мати назвала, по своїм батьку, Альбертом, світ плив собі спокійним та упорядкованим руслом. Лише науковці не могли підкорити радіяції законам своїх теорій та запрягти її в колісницю ньютонівської механіки.

Усім було відомо, що світло мандрує крізь далекі простори та потребує вісім хвилин, щоб дійти до нас зі сонця. Але хто його переносить? Гіпотеза, що світло складається з маленьких частинок, що їх викидають в простір зорі та наше сонце, не переконувала вчених. Вони схилялися радше до теорії, що світло переносять електромагнітні хвилі, але ця теорія вимагала, щоб простір був сповнений якоюсь субстанцією, що переносила б проміння світла. Цю гіпотетичну субстанцію названо етером і його не можна було ані пізнати ані поміріти, він не був ані газовим ані плинким тілом та виповняв всеціло ввесь простір макро — та мікрокосмосу.

Коли Альберт мав 3 роки, американський фізик А. Майкелсон, досліджуючи вплив етеру на скорість світла, прийшов до висновку, що етеру немає. Бо якщоб він існував, тоді скорість світла проти обороту землі була б менше як з оборотом землі. А переведений ним експеримент не показав жодної різниці.

Коли Анштайн почав ходити до початкової школи, данський фізик Льоренц та ірляндський фізик Фіцджералд перевели низку дослідів в обороні існування етеру та прийшли до висновку, що тіло, мандруючи рівнобіжно з рухом землі, підлягає скороченню, або — говорячи популярно — стає коротшим.

В 1895 р., коли Айнштайн перепав при вступнім іспиті на політехніку в Цюріху, німецький фізик Рентґен відкрив свої чудесні проміння „X". Коли Айнштайн дістав диплом інженера механіка та почав працювати в патентовім уряді в Цюріху, німецький фізик Макс Плянк відкрив таємницю радіяційної емісії, що стала основою його революційної теорії квантів. Інж. Альберт Айнштайн, перевіряючи нудні та непрактичні винаходи синів Вільгельма Теля, що напливали сотками денно до патентового уряду, роздумував годинами над значенням дослідів Майкельзона та оригінальною концепцією Плянка. Він відкинув досліди Льоренца, але використав деякі його рівняння. Він перевірив висліди дослідів Фіцджеральда та прийняв

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВІД 350 ДОЛ. ДО ПОНАД 6 МІЛЬЙОНІВ

ДО 20-РІЧЧЯ „САМОПОМОЧІ" В НЮ ЙОРКУ

(2)

Зібравши на початках скромне членство, оформлене у Відділі „Самопомочі" в Ню Йорку, й зібравши від нього ощадностеві фонди, Рада Директорів ухвалила платити дивіденди, нехай і скромні, адже вони заохочували людей ставати членами кредитівки (тепер дивіденда становить 5% при чвертьрічному опроцентуванні-). Зібравши фонди, кредитівка почала й позичати своїм членам на різні потреби: сплату боргів, покриття видатків на лікування, купівлю будинків, авт, меблів, на заснування власних підприємств і т. д.

„Гроші роблять гроші", — кажуть американці і цю правду підтверджує саме життя. Але гроші роблять гроші лише тоді, коли їх розумно вкладають у певні справи, коли ними розумно господарюють. Тисячі українців, нових поселенців у вільній Америці, починали з нічого. Стаючи членами української кредитівки, вони вплачували небагато, але могли багато позичити, щоб швидше стати на власні ноги в економічному розумінні. Лише один приклад скаже багато: на створеному п. Г. Мокляком першому в Америці фільмі „В єдності сила" (45 хвилин показу, звуковий, кольоровий кінодокумент першорядної ваги) бачимо прекрасні довгі, світлі й чисті будинки. Це... курники, в яких п. Кірик тримає кількадесять тисяч курей. Бачимо, як швидко біжать автоматизовані годувальниці, як протікає свіжа водичка, як автомати насипають зерно... Велику і зразково ведену цю птахоферму створив у стейті Ню Джерзі п. Кірик — колишній вояк УПА, який прибув до Америки з Европи дослівно без цента в кишені. Але Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" у Ню Йорку довірила цій людині значну позичку, і колишній вояк виявив надзвичайний організаторський та господарський хист, давши користь в першу чергу собі, потім своїй кредитівці, потім стейтові Ню Джерзі, себто американській економіці. Він не забуває і про потреби української громади, не був би він раніше вояком леґендарної УПА, яка й змагалась за вільну, незалежну, всебічно самостійну українську людину.

Так, ідучи за зразками красвих „райфайзенок" та беручи все краще з досвіду американських кредитівок такого типу, українська кредитівка в Ню Йорку допомогла сотням і сотням людей, установ та організацій (лише в районі 2-ї авеню є майже 20 кам'яниць, придбаних українцями з допомогою позичок у „Самопомочі"), а сама змогла вийти з тісного льоху, де лежали тоді архіви УВАН і куди ледве сягало світло сонця, — в модерний, гарний будинок при 98, Друга Авеню в Ню Йорку, куди так зручно і так приємно зайти.

В Америці сталося ще одчудо: до загону мільйонерів прибув ще один, але не особа — а громада! З перших 37 членів з 350 долярами основного капіталу за 20 років Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" у Ню Йорку виросла до майже 4 000 членів, які на своїх рахунках ощадностей виказують вже 5 мільйонів 508 тисяч 400 долярів!

У гарному приміщені „Самопомочі" на Другій Авеню бачимо в кімнаті канцелярії великий портрет ще молодої, вдумливої людини. Це сл. п. інж. Ілярій Ольховий — перший президент „Самопомочі" в Ню Йорку, якому, на жаль, доля не судила дожити до часу, коли 21 лютого 1971 року на 20-х Річних Зборах Кредитівки виголошували звіти про нові й нові успіхи української кооперації - співпраці не серед широких і розлогих нив, а на кам'яній, скелястій тверді Ню Йорку.

Успіх „Самопомочі" стверджує ще раз, що Америка — це країна необмежених можливостей, але вона вимагає знань, розуму і обрахованої відваги.

Як діє „Самопоміч"?

Якщо Ви, шановний Читачу, живете поза Ню Йорком, але бажали б складати свої ощадності в кредитівці при Другій Евеню, Ви не могли б цього зробити. Спершу треба стати членом Відділу Об'єднання Українців у Америці „Самопоміч" в Ню Йорку. Це дуже легко, членство річно коштує там лише 4 доляри, але воно в багато разів оплачується, бо так Ви дістаєте змогу користуватися послугами Федеральної Української Кредитової Кооперативи „Самопоміч" у Ню Йорку. Цього вимагає статут. „Самопоміч" у Ню Йорку є членом нюйоркської кооперативної Ліґи, а через неї — членом Централі Кредитових Спілок Америки („Кредіт Юніон Нешенел Асосіейшен" — КЮНА). В свою чергу КЮНА забезпечує членів і позичковців на випадок смерти. Наприклад, коли б позичковець помер, не виплативши позички, то КЮНА покриє решту його позички, і то аж до висоти 10 000 долярів.

Від початку цього, 1971 року, „Самопоміч" у Ню Йорку, базуючись на найновішому американському законодавстві, стала також членом НСЮЕЙ (НСЮА) -Національних Кредитових Юній. Це новостворена, за президента Ричарда М. Ніксона, федеральна аґенція, яка — на випадок банкротства — покриває всі ощадностеві суми членству, аж до 20 000 долярів на одного члена.

Так забезпечена від різних несподіванок українська федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" у Ню Йорку продовжує розвивати свою діяльність для вигод членства. А діяльність ця полягає не лише в збиранні ощадностей та виплаті дивіденд, чи наданні позичок.

Не лише гріш

Якщо в Україні, в умовах поневолення, кооперація стриміла до „створення вільного чоловіка", до економічного унезалежнення української людини в обставинах окупації (вислів К. Паньківського), то в обставинах вільної, демократичної Америки українська кооперація стремить всіляко допомогти українській людині, і не лише економічно.

„Самопоміч" у Ню Йорку крім, як згадано, збирання ощадностей, виплат високої дивіденди від ощадностей та догідних позичок на різні потреби, видає своїм членам грошові перекази, змінює чеки, має для мандрівників так зв. „трейвелерс чеки" тощо. Але все це стосується фінансів.

Прикладом обслуги членства в іншій площині може послужити журнал кредитової кооперативи „Самопоміч" у Ню Йорку „Наш Світ", двомісячник, який виходить друком уже 23 рік. Члени „Самопомочі" вплачують лише 1 доляр на рік, а „Самопоміч" доплачує до видання цього журналу — для вигод членів. Так дістають „Наш Світ" 1 900 членів (дані з 1971 р.), однак журнал виходить накладом в майже 4 000 примірників і розходиться по Америці, інформуючи українську спільноту про працю кредитівки та інших, об'єднаних в ТУК — Товаристві Української Кооперації (тепер є 24 українські кредитівки в Америці, під назвою переважно „Самопоміч", у 21 місцевості). Головним редактором двомісячника „Наш Світ" є Данило Чайковський, до Редакційної колеґії тепер входять: д-р Володимир Нестерчук, п-і Ольга Соневицька, інж. Роман Раковський, а до Видавничої Комісії: мґр Євген Лозинський, Лев Пришляк та інж М. Пінковський. Журнал містить матеріяли з „Самопомочі", знайомить читачів з новим американським законодавством, інформує про життя громади, про головні події в Україні, про її економічний визиск імпер-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВІД 350 ДОЛ. ДО ПОНАД 6 МІЛЬЙОНІВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ською Росію повідомляє про нові книжки, шкільництво та ін. а навіть порадник господиням тощо; досить часто в журналі поміщуються короткі літературні твори. Якщо хтось не цікавиться економікою, то й він знайде на сторінках „Нашого Світу" немало цікавого матеріялу на різні теми. Останнім часом наклад „Нашого Світу" зростає.

Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" у Ню Йорку видає також короткі щорічні звіти для свого членства, а для дітей роздає книжечки.

Для добра батьків та дітей Дирекція „Самопомочі" створила при обох школах — народній та Академії св. Юра на 6-ій вулиці в Ню Йорку, — Дитячий Відділ членів „Самопомочі". В ньому є вже 340 дітей і молоді, які через вчителів передають щотижня до каси „Самопомочі" свої ощадності і одержують від них дивіденду. Єдине, що вони не можуть — це голосувати під час виборів до Управи „Самопомочі". Але діти так привчаються до ощадности і вони вже склали на свої книжечки суму, яка заімпонує й дорослим: 82 тисячі 828 дол. і 42 центи (дані за 1970 рік). У згадуваному кооперативному кінофільмі: „В єдності сила" є кадри, зняті чимало років тому, коли сучасні юнаки і юначки були ще дітьми в початковій школі св. Юра: тепер у 1971 р. їм показали той фільм, і стільки було радости, сміху, переживань!.. Та справа не лише в приємності: багато з них є членами юного Відділу „Самопомочі", багато з них відкладуть собі фонди на навчання у вищих школах, і всі вони — почувають себе членами великої української родини.

20-ті ювілейні річні збори

Вони відбулися 21 лютого 1971 року у великій залі Українського Народного Дому в Ню Йорку, о 3-й по полудні. На зборах були 173 особи, а на товариській вечері 193 особи, в тому представники різних товариств і організацій (Кредитівка „Самопоміч" є членом Метрополітального Відділу УККА).

Із ділових, конкретних звітів Дирекції Української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" у Ню Йорку члени й гості довідались про постійне зростання „Самопомочі", кількісне і якісне, про збільшення кількости членства і фондів, про все ширший засяг діяльности цієї установи, що за 2 років праці з 305 дол. дійшла тепер до 6.274.024.53 дол. — до звання збірного, скооперованого Українського Мільйонера в Америці.

Від часу заснування Кредитівка зросла з 37 членів до майже 4 000 членів. Це багато — і дуже мало, коли взяти до уваги, що у великому Ню Йорку й околицях живуть десятки тисяч українців. Дехто все ще не знає про діяльність „Самопомочі" в Ню Йорку (познайомити — завдання цієї статті), дехто ж забув про гасло „Свій до свого!", ще інші воліють занести свої збереження до чужого банку „щоб свої не наживались"! — забуваючи, що йдеться про зміцнення всієї української громади, про важливі пожертви для розвитку українського шкільництва, нашої культури). Багато з тих, які ще не стали членами „Самопомочі", не знають, що складені збірні українські ощадності дозволили Дирекції „Самопомочі" в Ню Йорку за 20 років праці дати необхідних позичок на добрі справи в сумі понад 18 мільйонів долярів! Багато не знають також, що за 20 років Кредитівка виплатила своїм членам понад півтора мільйони долярів дивіденди (1.605.-103.36) по кінець 1970 р., а тепер дивіденда ще вища. Крім того, кредитівка платила асекураційні премії за ощадності до суми в 1 000 дол. (забезпечення) на позики до $10,000, разом по кінець 1970 року — $277.-999.82 родинам померлих членів, виплачено разом суму в 243.239.71 дол.

Українська кредитівка в Ню Йорку, — виявилося із звітів, — йде далі: вже йдуть підготови, щоб розвинути Фонд Здоров'я, підготувати можливості Пенсійної асекурації, яка забезпечила б членів після 65 літ життя приватним пенсійним прибутком — на додаток до пенсії з фондів Федерального соціяльного забезпечення.

Це кілька прикладів. Хто цікавився б докладніше познайомитись, того скеровуємо до журналу „Наш Світ", число з 1 лютого 1971 року, де опубліковані звітові статті голови Кредитівки прем. Ю. Ревая, д-ра В. Нестерчука, інж. Р. Раковського та ін. відомих громадських діячів і членів Дирекції Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" у Ню Йорку, до якої тепер також належать: Богдан Фостяк та інж. Іван Гурик — заступники голови мін. Ю. Ревая, адв. Іван Флис — секретар і правний дорадник, інж. Роман Раковський — скарбник, Григорій Дудка — заступник скарбника, та Микола Ганущак. До Контрольної Комісії належать: д-р Вол. Нестерчук, Михайло Головей та Орест Мушкевич. До Кредитового Комітету: адв. Іван Тершаковець, Стефан Шуган і Зенон Корчинський. У гарному приміщенні „Самопомочі", де стіну великої залі прикрашують образи картинної ґалерії п-і Ольги Соневицької, де ростуть живі квіти і де при столиках можна, чекаючи, почитати „Свободу" та іншу періодичну українську пресу, працюють ще такі службовці: п-і Марія Ржепецька, п-і Марія Лозинська — повний час, А. Чубатий, інж. Д. Стахів, Едвард Каміський — неповний час; працювали як службовці на неповний час ще й члени Управи Б. Фостяк та І. Гурик і члени Кредитового Комітету — С. Шуган та З. Корчинський. Усіх їх щиро вітали зібрані на зборах, а потім на товариській ювілейній вечері, на якій у мистецькій частині виступали відомі оперові солісти: Галина Андреадіс і Лев Рейнарович, акомпаніював д-р Ігор Соневицький. Виступ мистців немов символізував, що український кооперативний рух і українська культура та взагалі національна справа — це тільки кільця одного ланцюга національних досягнень і обов'язків.

Із звітів на ювілейних зборах та з виставлених діяграм громадянство побачило, що нюйоркська Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" — цей збірний український мільйонер в Новому Світі — стоїть на міцних ногах: лише 56% майна було вміщено в позичках членам, а ріст позичок постійно відстає від нестримного росту ощадностей, отже завжди є велика, важлива резерва фондів. Вільні фонди Українська Кредитівка вкладає, з користю для всього членства, в цінні папери федеральних аґенцій, приносячи таким чином користь і для всієї американської економіки.

***

Сила української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" у Ню Йорку, що з великими успіхами прийшла до свого 20-річного Ювілею, полягає в першу чергу у співпраці членства, у виконанні давнього клича з Рідної Землі: „Свій до свого!" — і, одночасно, у співпраці з відповідними урядовими федеральними установами. У цій гармонійній співпраці виробляються нові методи, зростають молоді фахівці кооперації, в її найширшому розумінні. А вони потрібні українській спільноті тут, на вільній землі Вашингтона, і можуть скоро бути особливо потрібними там, на Непокірній Землі великої Лесі Українки, що прямує до свого самовизволення шляхами Вічного Революціонера — за визначенням Івана Франка, до тієї своєї хати, в якій „своя сила, і правда, і воля" — до Шевченківської, Української України.

Зайнята сучасними, буденними проблемами, постійними змаганнями за покращання й поширення обслуги української людини в Америці — Кредитівка „Самопоміч" у Ню Йорку, як і інші братні організації, не спускає з ока далекої, і завжди близької мети — України. (Л. П.)

ЗАСТУПНИК ПРЕДСІДНИКА УНС ВІДВІДАВ ТАБОРИ МОЛОДІ

Проф. Іван Телюк (посередині в „цивільному") з командою табору СУМА в Елленвіл під час відвідин.

Згідно з ухвалою Головного Уряду УНСоюзу та на доручення Екзекутиви заступник головного предсідника проф. І. Телюк відбув в днях від 30 липня по 1-го серпня відвідини таборів молоді, щоб ближче з ними запізнатись.

В п'ятницю, 31-го липня, відвідав він положену на мальовничому узгір'ї оселю Об'єднання Української Демократичної Молоді (ОДУМ) „Київ", яка якраз обходить семиріччя свого існування. Під цю пору таборує там біля 50 дівчат та хлопців. Головою Управи Оселі є інж. Є. Кальман, заступниками: В. Дорошенко і М. Граур. Члени Управи: пп. Гаврилко, Левченко, Кирейко, Зінченко, Євсевський, Корсун, Шевченко, Гурський і Омельченко. Головою Виховної Ради ОДУМ, яка займається підготуванням програм таборів, є І. Павленко. Товариство Одумівських Приятелів (ТОП) займається збиранням фондів на видання книги „Порадника Одумівцеві" і фондів на будову церкви на оселі. Духовним отцем на оселі є о. д-р С. Гаюк. Зустріч представника УНС з Управою оселі та виміна думок про дальший розвиток оселі і про напрямні виховання молоді відбулась в товариській атмосфері та спільного заінтересування.

Слідуючою оселею, яку проф. Іван Телюк відвідав, була оселя Спілки Української Молоді Америки (СУМА) в Елленвіл. Ця велика простором, бо приблизно 160 акрова і добре загосподарована оселя вже добре відома ширшому громадянству. Імпозантне враження викликує високий Пам'ятник Героям, виконаний за проєктом мистця Михайла Черешньовського. Під теперішню пору на оселі таборує 150 сумівців. В склад Управи оселі входять: Ярослав Петрик — командир, В. Левенець — головний виховник, Д. Степаняк — медична опіка, о. І. Мак (католик) і о. І. Ткачук (православний) — духовна опіка. Виховники: Анна Лавро, Леся Цебрій, Мирослава Левенець Зірка Коваль і Роман Зварич. Писар Команди — Христя Зварич. У перших трьох тижнях таборування було 182 сумівців, а від 15-20 серпня відбудеться великий всекрайовий вишкільний табір. Зустріч представника УНСоюзу відбулась при вечірньому апелі таборуючої молоді та в приявності цілої Управи. Проф. І. Телюка представив головний виховник В. Левенець. Відтак проф. Іван Телюк передав від Головного Уряду УНС та висловив радість з приводу розвитку національної свідомости серед нашого молодого покоління. Від адміністрації Оселі подякував проф. І. Телюкові за відвідини Володимир Костик. Пам'яткову знімку зустрічі зроблено біля Пам'ятника Героям.

В слідуючому дні проф. І. Телюк відвідав Пластову Оселю „Вовча Тропа" в Іст Четгем. Цілоденний зливний дощ не дав змоги всебічно оглянути табір, проте відбуто зустріч із проводом табору, після чого представник УНС був гостем на обіді у пластунів. У виміні думок порушено справу розвитку оселі та покращання його устаткування: Пластову Оселю „Вовча Тропа" адміструє пл. сен. Ярослав Бойдуник, таборовий референт пл. сен. Михайло Юзенів. Командант табору юнаків є тепер ст. пл. Богдан Ганушевський, командантом табору юначок — ст. пл. Люба Мазяр, командантом табору новаків — ст. пл. Зенон Ушак, командантом табору новачок — ст. пл. Ярка Комаровська. Капеляном оселі є о. Юрій Менцінський (католик) і о. Теодор Баґан (православний). Лікарі: др Мирон Зарицький і д-р Тарас Ганушевський. Стан таборовиків під час відвідин — 330. Табір відкрито 24 липня, а закриття відбудеться 14 серпня.

Під час відвідин цих осель представник УНС роздавав дітям і молоді виданий УНСоюзом журнал „Веселку". В загальному стверджено дуже позитивне явище, що всі молодечі табори пов'язані однією і тією самою метою: захопити якнайбільше нашої молоді в організовані лави, познайомити її з українською історією і культурою, та збудити в їхніх серцях щирі, патріотичні почування. Незалежно від ідеологічного підходу, всі згадані молодечі табори виявляють добросусідські взаємини між собою, відвідуючи себе взаємно, при чому всі вони часто бувають гостями на Союзівці ,відчуваючи заінтересування ними збоку УНСоюзу — ствердив у своїх кінцевих підсумках проф. Іван Телюк.

Річна діяльність ЛМКлюбу в Торонто

На загальних Зборах Літературно-Мистецького Клюбу -відділу Асоціяції Діячів Української Культури, що відбулися 22-го травня 1970 р. до Управи обрано: інж. Леоніда Вертипорох-голова, д-р Євген Гурко, заст. голови, п-і Ірина Шумська член. До Контрольної Комісії: мґр Маріян Дзьоба-голова, дир. проф. В. Волицький і ред. Вол. Макар-члени.

Імпрези ЛМК—АДУК започатковано 7-го вересня 1970 р. авторським вечором проф. д-р Вол. Янева разом з СУЖ, його представив голова ред. О. Матла, кінцеве слово сказала, голова інж. Леоніда Вертипорох. Крім автора, деякі його поезії читала п-і Ст. Гурко.

16-го жовтня 1970 р. влаштовано „Вечір пам'яті Оксани Лятуринської", на якім голова подала біографічні дані з життя поетеси. Інж. Тоня Горохович прочитала аналізу творчости письменниці, її ілюструвала читанням відповідних творів мґр. Аріядна Стебельська. Полк. Микола Битинський у своєму спогаді „Невіджалована втрата", що його прочитав, інж. Ст. Горлач, поділився своїми спостереженнями від початкового зросту і розвитку праць мистині в ділянці образотворчого мистецтва (різьбі). Письменник Улас Самчук розказав кілька фраґментів з життя Оксани Лятуринської, представляючи її, з побутут в Чехо-Словаччині й останню з нею зустріч в Мінеаполісі.

13-го листопада 1970 р. запрошено на авторський вечір мистців з Філядельфії письменницю, Оксану Керч і поетесу, Міру Гармаш та маляра Романа Василишина. Про них розказала-голова Клюбу, а докладну характеристику творчости письменниць подав проф. д-р Богдан Романенчук з Бофало.

Деякі свої твори читали самі письменниці, а маляр Р. Василишин ілюстрував малюнками в прозірках епіграми поетки Міри Гармаш. Вечір закінчено в дружній гутірці при перекусці, її приготовили пані з Відділу ОЖ ЛВУ.

27-го листопада 1970 р. відбувся цікавий панель на тему „Українське церковне мистецтво", в ньому взяли участь українські мистці і мистецтвознавці різних напрямків, д-р Б. Стебельський, Андрій Гірняк, Мирон Левицький і Омелян Теліжин, він також проводив панелем. В цій імпрезі мистці й численна публіка брала участь в живій дискусії.

Авторський вечір, мґ-ра Маріяна Дзьоби, відомого фейлетоніста, який пише під псевдом „Серафим Архангел", влаштовано 11-го грудня 1970 р. Голова, представила автора і подала його біографію. Ред. Ів. Вараниця схарактеризував цікавий і рідкісний жанр писань мґ-ра М. Дзьоби, а відтак сам автор читав, з притаманним йому гумором кілька своїх друкованих і недрукованих фейлетонів, а для різнонамітности вечора молоденька піяністка Галя Безхлібник відограла два музичні твори.

22-го січня 1971 р. влаштовано—Вечір-зустріч світової слави мистця Василя Курилика, на якім численна українська публіка заповнила залю по береги. Голова, представила життьовий шлях мистця, що народився на фармі батьків-еміґрантів з Буковини. Д-р Б. Стебельський розказав про цікаву і оригінальну творчість мистця, що започаткував новий напрям художнього вислову в сучасному світовому малярському мистецтві. Сам мистець виступив з доповіддю—„Тематика не перешкоджає мистцеві" і висвітлив прозірки з деяких його творів з манітобської української піонірської тематики та славного циклу „Страсти Христові". Вечір закінчила мґр Аріядна Стебельська словом великого признання і подяки за виступ на форумі Літературно - Мистецького Клюбу.

В пошану 100-річчя від дня народження поетеси Лесі Українки влаштовано 19-го лютого 1971 р. — Літературного вечора прочитано дві доповіді: „У сторіччя народин полум'яної поетеси Лесі Українки—Леоніда Вертипорох, та „Ідея жертви в творах Лесі Українки"—мґр Аріядна Стебельська, яку ілюстрували читанням відповідних творів: „І ти боролась" — актор Вол. Довганюк, „Дочка Єфая"—Галя Безхлібник, „Де поділися ви голосні слова—Івана Маїк та збірна деклямація „Ні я покорити її не здолаю" виконали Ірина Пискір, Лярриса Дулиба, Мирослава Барановська - студентки Курсів Українознавства ім. Юрія Липи під кер. мґр Аріядни Стебельської. До святочного настрою вечора причинився торонтський скрипаль адв. Мирослав Романюк при фортепіяновому акомпаньяменті проф. К. Олешкевича, що віртуозно відограв три музичні твори. Серед численних приявних було також 10 пластунок в одностроях від 10-го Куреня ім. Ольги Косач сестри Лесі Українки та небіж п. Василь Кривнюк з дружиною.

Заходами Управи ЛМК-АДУК відбувся дня 12 березня 1971 р. привітальний авторський вечір письменниці Ольги Мак, яка прибула з Бразилії на сталий побут до Канади (Торонто). Письменницю привітав гурток Юного СУМ-у та студентів з Українознавства ім. Юрія Липи. Про життьовий шлях письменниці поінформувала голова, його доповнила своїм словом Ольга Мак. Про її літературну творчість розказав мґр Ів. Кузів, зараховуючи її до письменників „Доброї книжки". Мґр Оксана Бризгун-Соколик прочитала оповідання—„Весняна громовиця". Ольга Мак поділилася своїми думками про сучасне мистецтво і літературу та прочитала уривок недрукованої ще повісти з козацьких часів—„Зачарована балка". Ред. Іван Вараниця переповів спомини зв'язані з труднощами друкування творів письменниці у в-тві „Гомін України". Письменницю обдаровано китицею квітів і вечір закінчився в дружній гутірці, при перекусці.

8-го травня 1971 р. влаштовано авторський вечір, проф. д-р Романа В. Кухара, що пише під псевдом „Р. Володимир". В програмі вечора: голова прочитала деякі інформації з біографії і діяльности автора. Поетеса Ляриса Мурович Тимошенко простудіювавши поетичні твори письменника, перевела аналізу його творчости. Деякі поезії з його чотирьох збірох читали, інж. Ст. Горлач, п-і Стефа Шимко і п-і Аріядна Стебельська. Автор, окрім прочитання одного свого вірша, читав довший спомин з вражень з подорожі в 1968 р. на Пряшівщину, а також відспівав дві пісні при акомпаньяменті проф. Зенона Лавришина.

Впродовж цілого року, імпрези відбувалися в п'ятниці, *окрім останньої*, в суботу у великій залі Свято-Миколаївської Школи при вул. Белвудс, на які приходила численна й добірна публіка. Велика вдячність часописам „Гомонові України" і „Нашій Меті", які безкоштовно поміщували оголошення про імпрези ЛМК-АДУК в Торонті.

Зі звіту голови ЛМКАДУК

інж. Леоніда Вертипорох

Патріярхальне віче в Гантері

Гантер, Н. И.—Дня 18-го липня відбулося тут в залі мотелю „Ксеня" панства Кобзярів інформаційне віче в патріярхальних справах при участі біля 150 осіб. Відкрив його д-р З. Ґіль, голова Крайового Т-ва за Патріярхальний устрій УК-Церкви. Вітаючи приявних, у тому членів КУправи Т-ва, священиків, д-р Ґіль ствердив, що існує 30 Відділів Т-ва, 15 мужів довір'я, розгортається орґанізаційна мережа, щоб охопити всі наші осередки.

Ред. М. Галів, головний орґанізатор Т-ва, з'ясував положення УКЦ в Америці на тлі розвитку мирянського руху. Справа патріярхату—на його думку зразу погасла внаслідок акції наших церковних і громадських чинників.

Мґр Ева Піддубчишин з'ясувала політику Східної Конґреґації, яка згідно з Берестейською Унією, не має права мішатися до внутрішніх справ нашої Церкви. Згадала про діяльність матери Марії Должицької ЧСВВ, що її „ув'язнили" в Римі, та про „торги Ватикану" 5 мільйонів українців-католиків з Москвою за пусті обіцянки.

Д-р З. Ґіль піддав критичній аналізі статті о. Шудла й о. Нички, — перший з них зневажив Кардинала, а другий закидає „нечисті руки" патріярхальним діячам. Моральний бойкот і фінансові санкції—це відповідь наших мирян схвалена на вічу 19 червня ц. р. в Ню Йорку.

Інж. А. Бук з'ясував фінансові справи, необхідність видати інформаційні книжки в різних мовах про історичні права УКЦ.—В дискусії промовляли: п. Голинський, д-р Ярош, д-р М. Клячко, д-р Михайлів (УСС), мґр М. Коць, вкінці відповідали доповідачі.

І. Д.

НАЙБІЛЬША ПОДІЯ ПАРИЗЬКОГО ЛІТА

(Закінчення зі стор 2-ої)

таю із ЗСА в їхніх справах. І знов же тут відкриваються можливості для осягнення якоїсь рівноваги, якої шукати необхідно, бож воєнних розв'язок ніхто не передбачає та й вони не можуть бути одинокими, як і не були ніколи.

Дехто при цьому підносить питання можливостей гри Америки між СССР і Китаєм, щоб виґравати одного проти другого. Тут бачать великі можливості для Заходу репрезентованого Вашинґтоном, і наводять різні свідчення про те, що — знов же в зв'язку з доктриною Брежнєва — китайці вважають війну проти СССР просто необхідною та наводять докази, що й Москва саме так думає, що й було основною причиною заяви Чу Ен-лая.

Один із журналістів наводить навіть паралелю: до 1932 року Сталін уважав найбільшими ворогами Францію та Анґлію, а найбільшим приятелем — Німеччину. Після приходу Гітлера до влади — все обернулося на пів кола. Тому саме окупацію Чехо-Словаччини порівнюють із приходом Гітлера до влади.

Історичні паралелі ніколи не бувають точні, бо життя не стоїть на місці. Але подібності не позбавлені рації.

Т. Дж.

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що у вівторок, 27-го липня 1971 р. відійшов у Вічність на 55-му році життя наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО і ШВАҐЕР

бл. п. ПАВЛО ПИЛИПИШИН

ПОХОРОН відбувся в суботу, 31-го липня 1971 р. на цвинтарі Ґейт оф Гевен, Территови, Н. И.

Про молитви просять:

дружина — МАРІЯ ШУСТ-ПИЛИПИШИН
сини: ПАВЛО, КЕНЕТ, МИКОЛА і СТЕФАН
шваґер — ВАСИЛЬ ШУСТ

Честерська громада при праці

Управа Відділу УККА в Честері, Па. від самого початку її вибору, розпочала енергійну працю в тутешній громаді на полі культурно-освітньому і громадському. Великі труднощі й перешкоди треба було поборювати, щоб переорганізувати приспане життя нашої громади за останні кілька років і частинно вдалося Управі Відділу УККА це осягнути.

Мала горстка „очайдухів" старається видобути зі себе „максимум" для добра нашого імені, але велика частина навід сідомого-провідного елементу стоїть поза громадою і цілковито нею не інтересується і всякі заходи і старання Управи Відділу привести ці „загублені овечки" до нашої національної збірноти, показались дотепер марними. Аналізуючи дуже докладно всі ці факти, находжу лише одну пораду для тутешньої громади, а саме: її культурно-освітні та релігійні провідники, її свідоміший елемент — повинні піти спільно в рядах УККА і тільки тоді ми зможемо осягнути те, що зробили колись наші предки, але замість розбудувати — ми радше провалюємо і нищимо своїм недбальством.

Участь наша в різних громадських імпрезах останніми роками є така незадовільна, що просто жах подумати; коли на сцені народного дому відбувається якась національна імпреза, там бачите хор в числі яких 30-ох осіб, а на залі між глядачами видно таку саму кількість присутніх. Чи це не є сором? Два-три місяці ви приготовляєте національну імпрезу, посвячуєте чимало часу і енергії, а громадянство поза малою горсткою — цими справами не інтересується. Насувається питання: в чому ж справа, де шукати причини цього духового паралічу. Що ми передамо нашому молодому поколінні? Але Управа Відділу УККА в цьому році, званим роком Лесі Українки всеж таки глибоко вірить, що все можна направити і воно мусить бути направлене. Велика поетеса наша Леся Українка, голосила істину: „Контра спем сперо" — надіюсь проти сподівань...

Ідучи за покликом Централі УККА, наш Відд. у Честері відмітив дня 30-го травня 1971 р. дату геройчної смерти великого полководця, що згинув від московської кулі на вулиці Парижу, Головного Отамана військ УНР — сл. п. Симона Петлюри.

Того ж дня відбулися Богослужби в обох наших церквах, згідно з прийнятими традиціями, а вечором того ж дня відбулися Святочні Сходини, присвячені пам'яті Головного Отамана в приміщенні українського народнього дому при Ворд вул. Святочні Сходини відкрив голова місцевого Відділу УККА мґр Володимир Сич, згадуючи героїв-мучеників, що принесли своє життя на жертвеннику Батьківщині, на початках цього століття. Одним із чільних репрезентантів українського національного Зриву 1917/1920 років був Симон Петлюра, якого большевики знищили.

Історичний реферат про Симона Петлюру та значення його появи серед українського народу, саме в часі великої національної революції 1917/20 рр. прочитав проф. Дмитро Мінчак. Вірш — „Петлюра в піснях народу" прочитала п-на Дарія Малецька, а вірш „Отаман" Миколи Щербака прочитав Мирослав Кий. Належить тут з великою радістю підкреслити, що обоє виконавці належать вже до тут вихованої ґенерації — при чому їхня мова та стиль і форма виконання були добрими.

Другою імпрезою, що її влаштував Відділ УККА при активній співпраці та допомозі місцевого Відділу ОЧСУ — була академія в честь славної пам'яті ген. Тараса Чупринки (Романа Шухевича).

Академія відбулася в дні 27-го червня 1971 р. в авдиторії школи Святого Духа.

Академію розпочала співом американського національного гимну, п-на Гавриляк. Коротким словом відкрив її голова Відділу УККА, мґр. В. Сич. Тарас Чупринка ніколи не вмре, говорив бесідник, бо ... „великі герої - полководці ніколи не вмирають, вони тільки відходять ..." казав колись великий син американського народу ген. Мек Артур.

„Коли ви вмирали" — Гайворонського і „Не здавить ворог нас" — Ярославенка, виконав мішаний хор церкви св. Духа, під керівництвом Волод. Корчинського. Два сольо-співи, а саме: „Засумуй трембіто" і „Накрила нічка", виконала Христя Малецька, студентка коледжу у Факсчейсі.

Деклямацію „Рідний Край", вірш Григорія Чупринки — виголосила Марія Корженівська з сусіднього Вілмінґтону, а вірш „Буття Героя", поема — Р. Володимира рецитував інж. Андрій Забродський.

Фортепіяновий супровід був під орудою управительки місцевого музичного інституту, Ярослави Кобрин.

Святочну промову на цій Академії виголосив окремо запрошений гість з Ню Йорку, проф. Іван Вовчук. Прелеґент підкреслив три найважливіші періоди відновлення української державности.

Напередодні цієї академії, в суботу дня 26-го червня 1971, Володимир Корчинський прочитав коментар на тему дня, через радіо-висильню, що має українську годину, якою з рамени місцевого Відділу ООЧСУ керує інж. Забродський.

Академію закінчено відспіванням українського національного гимну.

Мгр. Володимир Сич
голова Відділу УККА

4-РОВИМІРНИЙ СВІТ АЛЬБЕРТА АЙНШТАЙНА

(Закінчення зі стор 2-ої)

його теорію „корчу", відкидаючи одночасно його заключення про існування етеру. Вислідами тих роздумувань та аналізи наведених дослідів і експериментів була його особлива та загальна теорія відносности, що створила нову епоху в науці.

Айнштайн, беручи за основу концепцію Плянка, впровадив низку рівнянь, що є відомі в науковім світі, фотоелектричний закон Айнштайна, за яким він, до речі, дістав нагороду Нобеля в 1921 р. Анштайн прийшов до висновку, що скорість світла (186,284 миль на секунду) є незмінною величиною в цілому всесвіті, без огляду на оборот та положення небесних тіл і, тому немає можливости для нас найти хочби одну порівняльну точку (reference point) у всесвіті, на основі якої можна б зміряти рух плянет, зір, ґалактик та мряковин.

І так само, як немає у всесвіті ні одної абсолютної (незмінної) точки виходу, так само немає абсолютного (незмінного) годинника, чи календаря часу. Бо час не проходить у всесвіті по незмінній, утоптаній стежці, від минулого до прийдешнього й тому він не має жадного значення так довго, як довго ми не маємо засобу для його позначення в відношенні до якоїнебудь сталої точки в вселенній.

Якщоб на землі не було ні годинників, ні календарів для поміру руху землі довкруги сонця та власної осі, на основі яких ми відмічуємо події на нашій плянеті, якщоб не було ні днів ні ночей, час для нас існував би лише, як наша індивідуальна реакція, на власний ритм життя. Тоді ми реєстрували б події не у формі одиниць часу, але у формі ленти подій.

На думку Анштайна час і простір є незмінними величинами й для їх обчислення слід перенести рямці порівняння (відносности) одної системи до рямок відносности другої системи. А це відношення можемо найти на основі закові трансформації. Кожне тіло в русі підлягає скорчеві, що є пропорційний до його скорости в просторі.

І так, коли ракета досягне скорости 169,500 миль на секунду, вона стане на половину коротша, годинник в ракеті буде показувати час на половину коротший, а ритм життя летуна, цебто його фізіологічний процес, буде на половину повільніший. Практично говорячи, астронавт буде старітися повільніше, чи, вживаючи земельної термінології, його тривок життя буде два рази довший. Маса ракети, як тадож маса тіла астронавта буде вдвічі більша (при чому під масою Айнштайн розуміє не його тягар, а характеристику опору при зміні скорости). Коли ж ракета досягне скорости світла, її довжина скорчиться до зера, а її маса стане нескінчено великою, годинник в ракеті перестане ходити, а функція життя астронавта припиниться. Це доказує тільки, що скорість світла є абсолютною границею, якої ніхто й ніщо не може перейти, бо до прискорення нескінчено великої маси треба нескінчено великої енерґії, якої ніхто не є в силі створити.

Є ще інший концепт теорії Анштайна, що матиме значення в міжзоряних подорожах майбутнього, а на якому вже тепер спекулюють автори наукової фантастики. Маємо тут на думці сповільнений процес життя астронавтів при скоростях ракет, близьких до скорости світла. І тому герої їх повістей ідуть у міжзоряні подорожі, що тривають сотки літ, та вертаються домів лише на декілька літ старші.

Особлива теорія відносности, опублікована в 1905 р., була тільки першою стежею його „загальної теорії відносности", над якою він працював понад 10 літ вже як директор Фізичного Інституту кайзера Вільгельма в Берліні.

У своїй загальній теорії відносности Анштайн впроваджує нову концепцію гравітації, відкидаючи евклідівську геометрію та нютонівське поняття гравітаційної сили. Одною з прикмет гравітації, на його думку, є те, що її не можна ані припинити, ані знищити, в противенстві до тепла, світла, чи електро-магнітних сил. Ця нездоланність гравітації заперечує її силовий характер.

І тому ґравітація, на думку Айнштайна, не є силою, але вислідом взаємодії 4-вимірного простору, підпорядкованого ґеометрії німецького математика Рімана, що її особливістю є творення особливої кривини в довкіллі матерії, що саме є основою ґравітації. Айнштайн вважає, що зорі плянети, місяці та інші небесні тіла творять довкруги себе своєю інерцією характеристичні силові поля, що мають означену геометричну форму та певні характеристичні прикмети. Спекулюючи на його теорії ґравітаційної геометрії, автори фантастичних повістей впроваджують в своїх творах концепцію простірного переміщення, що дозволяє, наприклад, Томі Корбетові пролітати відстань з зоряної системи „Альфа Центаврі", віддаленої від нас на 4.35 світляних років, в часі між сніданком та полуденком. Простірне переміщення є в тім випадку засобом, що змінює геометричні сурядні, чи пак положення силових піль між двома світами та пересуває ракету в рямцях часо - простору.

Наука є поступовим зближенням до абсолютної правди. Але доцьогочасні корифеї науки мандрували по шляхах, яких напрями були нам в загальному відомі. Альберт Анштайн відбився від цього утоптаного шляху й показав нам нове відгалуження та нові ідеї, запосилені його персональною особовістю та свого роду пророчим інстинктом, що немає прикладу в історії доцьогочасного знання. Але його головною заслугою було те, що він збагатив нашу свідомість новим способом думання, що залишиться цінним надбанням навіть, якщо його теорії чи фізичний опис вселенної будуть кимось змодифіковані, чи заперечені.

УКРАЇНЕЦЬ ЗДОБУВ ДОКТОРАТ У ВАРШАВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Варшава. — 29 червня ц. р. у Варшавському університеті відбувся публічний захист докторської дисертації викладача університету Михайла Балія на тему „Суфіксальна субстантивізація прикметників в українській мові". Промоцію праці вів директор Інституту російської філології та керівник відділу української філології Варшавського університету проф. д-р Пшемислав Зволінський. Рецензенти докторської дисертації — проф. д-р Францішек Славський та доц. д-р Мечислав Шимчак — високо оцінили наукову вартість праці Михайла Балія, якому присвоєно звання доктора філологічних наук.

АСТРОНАВТИ І ЇХНІ РОДИНИ

Вгорі: астронавт підполковник Джеймс Б. Ірвін із своєю жінкою Марією, доньками Джой і Джілл та сином Джеймсом. Внизу (зліва): полковник Дейвід Скотт із жінкою Анною, донькою Трейсі та сином Даґлесом. З правого боку: майор Алфред М. Ворден із доньками Елісон і Меррил.

Українсько - Польсько - Чехо - Словацька Рада Приязні в Чикаґо

Дня 11-го червня відбулися загальні збори цієї Ради. Згідно з правильником, на засаді черґування управи поміж національними групами, обов'язки президента перебрав д-р Леопольд Розбожіль, голова Чехословацької групи. Заступниками президента на наступну каденцію є д-р Павло Турула, дотеперішній президент, голова Української групи, і полк. Пйотр Гарцай, попередній президент, голова Польської групи. Мґр Роман Дмитерко—секретар Ради (Українська група), фінансовий референт—Мірослав Мейзер (чех), архівар мґр Орест Городиський (українець), редактор бюлетеню інж. Станіслав Яворскі (поляк). Члени управи: інж. Василь Ростун, Ераст Дзюбинський (українці), ґенерал Мікуляс Феріянчік (словак), Иозеф Якл, д-р Антонін Гребік (чехи), д-р Ян Моралєвскі і д-р Вітолд Борисєвіч (поляки).

Уступаючий президент д-р Павло Турула подав звіт з діяльности Управи. Рада Приязні видала два бюлетені опублікувала около 30 статтей і комунікатів в пресі польській, чеській і українській на терені Америки, Европи і Австралії. В минулому році через „Радіо Визволення" було передано в Україну обширне звідомлення про діяльність Ради Приязні. Радіо „Вільна Европа" з власної ініціятиви надало кілька авдицій про потребу співпраці поляків з українцями. Дирекція радіо „Вільна Европа" погодилася надати окрему авдицію поза залізну заслону про діяльність Ради Приязні. Завдання це зможе виконати вже наступна управа.

Управа Ради вдержувала контакт з Українсько-Польським Товариством в Англії та з Австралійською Радою для справ Середньо-Східньої Европи. Управа дала ініціятиву для створення філії Ради Приязні в Гартфорді (Конн). Нав'язано співпрацю з Литовською Громадою в Америці, як рівнож вдержувано живі контакти зі сербським (Юґослав'янським) Конґресом на Америку.

Бюлетені Ради, які видано накладом в 1000 примірників, були розіслані до різних інституцій, преси і бібліотек в країнах вільного світу і поза залізну заслону.

По вичерпанні ділової частини Зборів, були виголошені чотири короткі доповіді, що насвітлювали важливі події в Україні, Польщі, Литві і Чехо-Словаччині. Доповідачами були: проф. Василь Маркусь, д-р Ян Моралєвскі, Броніюс Найніс і д-р Антоні Гребік. Такі зустрічі з інформативними доповідями про актуальні події в країнах її членів, Рада Приязні влаштовує часто, цим разом була вперше включена також доповідь про Литву. П. Найніс, бувший голова Литовської Громади в Америці, є делеґований від ціїї литовської центральної установи до Ради Приязні. Доповідач зумів в короткім слові насвітлити боротьбу литовського народу проти московських окупантів. Хоч чисельно малий, але державницько зрілий литовський нарід зумів успішно протиставитися всяким спробам русифікації та знецінювання. Статистичні дані останнього перепису в СССР вказують радше на зріст свідомости литовського народу

На зустрічі були присутні, як гості, члени Конґресу Юґослав'янського в Америці д-р Дйуро Радоєвич і Броніслав Станісіч. Подібно як литовці, серби також висловили бажання приступити до Ради Приязні, як постійні члени.

Управа Української Групи

ТАРЗАН, Ч. 6601. Варунґи змовляються в „хаті чорта"

Наш плян тупів і бонґів про наїзд проти країни варунґів — готовий, Тарзане. Ти врятував мою доньку з їхніх пут..., Тепер ми, тупи і бонґи, вб'ємо варунґів-

Тим часом, не знаючи про союз тупів і бонґів, звернений проти їхньої загрози для африканської волі, Малі-Бубу, вождь варунґів, стрічається із своїми головними змовниками у домі чорта ...

Поклін тобі, пане! Наші послідовники можуть передати нам плем'я мамадідів, коли тільки ти захочеш.